

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/archiwum/185295,Witold-Bagienski-Nowy-porzadek-Umowa-o-wspolpracy-pomiedzy-Departamentem-I-Minis.html>
02.03.2026, 12:23

Witold Bagiński: Nowy porządek. Umowa o współpracy pomiędzy Departamentem I Ministerstwa Spraw Wewnętrznych a CIA

Po wyborach w czerwcu 1989 r. i utworzeniu rządu Tadeusza Mazowieckiego założenia polityki wewnętrznej i zagranicznej kraju uległy zmianie. Po rozluźnieniu więzi ze Związkiem Sowieckim rozpoczęły się kontakty z wywiadem Stanów Zjednoczonych.

22.05.2023

Elementem procesu transformacji były głębokie zmiany w organach bezpieczeństwa i wywiadzie, które w ostatecznym rozrachunku doprowadziły do zlikwidowania peerelowskiego MSW i utworzenia Urzędu Ochrony Państwa. Równocześnie doszło w tym okresie do odwrócenia sojuszy. Po rozluźnieniu więzi ze Związkiem Sowieckim rozpoczęły się kontakty z wywiadem Stanów Zjednoczonych.

Portugalski łącznik

2 maja 1990 r. doszło do wydarzenia, które jeszcze przed rokiem byłoby nie do pomyślenia. Tego dnia w hotelu „Tivoli Lisboa” w Portugalii miało miejsce pierwsze robocze spotkanie oficerów Departamentu I MSW z delegacją CIA. Doszło do niego z inicjatywy strony amerykańskiej i stało się ono początkiem długoletniej współpracy, która mimo różnych przekształceń wewnątrz polskich służb trwa do dziś.

Początkowo obie strony podchodziły do siebie z dużą ostrożnością. Kiedy 1 marca 1990 r. wysoki rangą oficer CIA pojawił się w Ambasadzie RP w Lizbonie, by wy badać możliwości nawiązania kontaktu z Polakami, został potraktowany przez pracującego w niej oficera bardzo nieufnie. Jednak po zameldowaniu o tej niespodziewanej wizycie do Warszawy, otrzymał on polecenie zadzwonienia pod otrzymany od amerykańskiego gościa numer telefonu i przygotowania gruntu pod spotkanie.

Spotkanie w Magdalence

Ze względu na delikatność sprawy oraz konieczność zachowania jej w ścisłej tajemnicy krąg wtajemniczonych osób był niewielki. Oprócz kilku oficerów z kierownictwa Departamentu I MSW wiedział o niej minister spraw wewnętrznych, który poinformował premiera Mazowieckiego, uzyskując jego aprobatę dla podjęcia rozmów. Przygotowania do spotkania były otoczone w wywiadzie MSW głęboką tajemnicą, a najważniejszą korespondencję i pisma przygotowywano jedynie w pojedynczych egzemplarzach.

Druga runda rozmów z delegacją CIA miała miejsce w Polsce pomiędzy 28 czerwca a 3 lipca. Główna część dyskusji z Amerykanami odbyła się w willi MSW w Magdalence k. Warszawy i uczestniczyła w niej już większa liczba osób. Z końcem lipca 1990 r. Departament I, podobnie jak całe wywodzące się z PRL MSW, został rozwiązany. Od 1 sierpnia działał już UOP, w ramach którego powołano Zarząd Wywiadu.

Warszawa, 1990.03.05

59

13

54

TAJNE SPEC. ZNACZENIA

N O T A T K A

Dotyczy: wariantów reakcji na inicjatywę CIA ws. kontaktu

Po przeanalizowaniu różnorodnych okoliczności i uwarunkowań związanych z otrzymanym od CIA sygnałem - intencji nawiązania roboczego kontaktu z Departamentem Wywiadu MSW, kierownictwo Wywiadu MSW proponuje rozważenie następujących wariantów reakcji strony polskiej na inicjatywę amerykańską:

Wariant I obejmowałby:

- krótki sygnał telefoniczny rezydenta w Lizbonie na podany telefon kontaktowy CIA, komunikujący o pozytywnej reakcji Warszawy na sugestię kontaktu;

- przekazanie stronie amerykańskiej naszej gotowości do spotkania w Lizbonie kompetentnego i wyposażonego w określone pełnomocnictwa przedstawiciela z Warszawy plus rezydent dla omówienia technicznych szczegółów dalszych kontaktów, w tym szczebla rozmówców, miejsca, terminu i zarysu tematycznego spotkania dla dalszych rozmów proponujemy Szwajcarię lub Austrię.

Wariant II obejmowałby:

- krótki sygnał telefoniczny rezydenta w Lizbonie na podany telefon kontaktowy CIA, komunikujący o pozytywnej reakcji Warszawy na sugestię kontaktu;